

MUNKEGÅRDEN AVERNAKØ
SPECIALPÆDAGOGISK BEHANDLINGSTILBUD

Teori- og metodegrundlag

Munkegården – *et specialpædagogisk behandlingstilbud*

Behandlingstilbuddet på Munkegården består af en behandlingsdel, skole, STU og § 107-botilbud.

Munkegården ligger på en ø i det sydfynske øhav. Det faktum, at vi ligger på en ø, og at vi er omgivet af vand til alle sider, er på mange måder med til at sætte rammen for, hvad Munkegården er som behandlingstilbud.

Munkegården har eksisteret siden 2001 og har med tiden specialiseret sig i behandling af børn i særlige vanskeligheder. Målgruppen kan beskrives som behandlingskrævende, og Munkegården er i dag et professionelt, højt specialiseret tilbud inden for behandlingen af børn med vanskeligheder. Det kan være tidlig omsorgssvigt, ADHD, mental retardering, tilknytningsforstyrrelse, gennemgribende udviklingsforstyrrelser, føtalt alkoholsyndrom, OCD, angst og spiseforstyrrelse.

Munkegårdens metodiske tilgang tager afsæt i teorier om neuroaffektiv udviklingspsykologi, miljøterapi, tilknytningsteori og naturens iboende pædagogik.

Dette betyder i praksis, at børnenes hverdag er struktureret, fra de står op om morgenen, og til de går i seng om aftenen. Dagligdagen er præget af fast rytme, forudsigelighed, struktur, forberedelse og en neutral tilgang.

Ligeledes er hele miljøet omkring beboerne inddraget i det daglige behandlingsarbejde, og der er fokus på beskyttelse, støtte, engagement og anerkendelse i den individuelle behandlingsplan for det enkelte individ.

Hvis et barn ikke allerede er psykologisk undersøgt ved indflytningen på Munkegården, tilbydes en psykologisk undersøgelse med henblik på blandt andet at afklare jeg-styrke, følelsesforvaltning, realitetstestning og evne til at indgå i kontakt og relation til andre. Formålet med dette er at skærpe fokus på nærmeste udviklingszone og tilrettelæggelse af det daglige behandlingsarbejde gennem fokuseret delmålsarbejde.

Det gode børneliv, som Avernakø tilbyder, indeholder et rigt udeliv. Munkegården har valgt, at alle børn skal have motion dagligt ud over den bevægelsestid, de har i skolen. Dette er med særligt henblik på at udnytte naturens iboende pædagogik, der foruden at virke afstressende også er med til at styrke motorikken, relationerne og selvtilliden.

Munkegården arbejder ud fra et dynamisk, anerkendende, humanistisk menneskesyn, hvor vi gennem en ressourceorienteret tilgang undgår at reducere barnet til blot dets diagnose. Medarbejderen betragter sig

selv som medskaber af strukturen, hvorfor vi som professionelle mange gange må sadle om og gribe dagen afhængig af den enkelte beboers dagsform.

Ligeledes er indsatsen koncentreret omkring barnet som helhed, hvor alle elementer i barnets livsverden inddrages i behandlingsarbejdet. Munkegården benytter sig derfor af et bredt spektrum af samarbejdspartnere som psykologer, psykiatere, VISO (Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation), supervisorer, læger, tandlæger og andre relevante faggrupper. Derudover har vi et koordineret samarbejde omkring fælles indsats for den enkelte beboer, hvor deltagerne bl.a. er sagsbehandlere, vejledere og forældre.

Munkegården tilbyder et miljø, der er præget af en forudsigelighed, der går igen i alle aspekter af dagligdagen. Via en tavle kan den enkelte beboer fra dagens begyndelse orientere sig om dagens program. De kan se, hvem de skal være sammen med, ligesom de kan se hvilken aktivitet, de skal deltage i efter skole.

Ligeledes er der forudsigelighed i arbejdsplanen. Børnene ved altid, hvem der kommer på arbejde hvilke dage, og med et lavt sygefravær blandt medarbejderne, er der stor kontinuitet og genkendelighed i løbet af ugens syv dage.

Et andet vigtigt aspekt af dagligdagen på Munkegården er vores altid nedregulerende tilgang i mødet med beboeren. I erkendelse af, at der ingen positiv læring er i konflikter for børn (uagtet diagnose eller ej), arbejder Munkegården hver dag på at skabe en tryk og forudsigelig ramme, hvor den positive relation mellem barnet og den voksne er i fokus.

Der henvises i øvrigt til Socialtilsynets godkendelse af Munkegården for detaljeret beskrivelse af behandlingstilbuddet.

Menneskesyn

På Munkegården betragtes alle børn som unikke væsner med særlige forudsætninger for at lære og udvikle sig. Dette kalder vi i daglig tale for *det anerkendende menneskesyn*. I praksis betyder det, at vi ser barnet, før vi ser diagnosen, og vi tilstræber at skabe en hverdag for barnet, hvor det kan komme i såvel psykisk som fysisk trivsel.

Selv om beboerne på Munkegården har forskellige former for indlæringsvanskeligheder, reduceres barnet aldrig til dets diagnose. Der skabes muligheder for alle børn, således at de på deres individuelle udviklingsniveau kan deltage i hverdagen, udvikle sig i deres eget tempo og vide, at der er understøttende foranstaltninger i form af trygge og anerkendende voksne, hvis tingene en dag går hen og bliver svære.

Vi afstemmer forventninger til det enkelte barn på daglig basis, vi tilpasser kravene til den enkeltes formåen, og der tages til enhver tid hensyn til det enkelte barns aktuelle dagsform. Dette betyder i praksis, at kravene aldrig overstiger det enkelte barns formåen, og eventuelle konsekvenserne ved u hensigtsmæssig adfærd er altid afstemt i forhold til det enkelte individ.

Alt levende retter sig mod lyset, og børnene på Munkegården trives med de faste rammer, for inden for rammerne er der godt at være.

Munkegårdens teoretiske grundsten

Munkegårdens pædagogiske fundament består af fire teoretiske grundsten: *anerkendelse, miljøterapi, neuroaffektiv udviklingspsykologi og friluftsliv*.

Anerkendelse

Anerkendelse betyder for os værdsættelse af andre personers individualitet. At have anerkendelse som en grundsten medfører, at vi møder beboerne med åbenhed over for deres oplevelse af verdenen og lytter til den enkelte beboers begrundelser for at handle på en bestemt måde. Som medarbejder på Munkegården er vores afsæt at være åbne over for beboerne. Det er vores opgave og ansvar at etablere og vedligeholde en nysgerrighed og interesse for den enkeltes værdier og følelser, også selvom de er i uoverensstemmelse med Munkegårdens værdigrundlag.

Anerkendelse har vist sig at fremme en kultur, hvor der er fokus på individuelle styrker, ressourcer og kvaliteter og ikke på fejl og mangler. I den anerkendende pædagogik er det som udgangspunkt i orden at være, som man er.

Anerkendelse relaterer sig også til begrebet *positivt medspil*, der angiver handlinger, som hjælper en person med at lykkes i sit forehavende.

Modsætningen til anerkendelse er afvisning, der er lige så vigtigt at arbejde med for os som anerkendelse. Skal beboerne opleve ægte anerkendelse og ikke pr. automatik blive anerkendt for alt, medfører det, at noget også kan afvises. Der skal være grænse for, hvad beboeren kan anerkendes for, hvis anerkendelsen skal give mening.

Det er dermed også anerkendelse, når der bliver sagt fra. Derfor arbejder vi bevidst med den dobbelte anerkendelse på Munkegården. Vi anerkender eksempelvis i en konfliktsituation beboerens frustration og vrede, der måske udtrykkes gennem et uacceptabelt sprogbrug samtidig med, at vi reagerer med afvisning af udtryksformen. På den ene side ser og hører vi beboeren, og på den anden side gør vi det tydeligt, at beboeren ikke får sin vilje gennem et uacceptabelt sprog og uacceptable handlinger.

Anerkendende pædagogik – i et relationelt perspektiv

Anerkendende pædagogik tager bl.a. udgangspunkt i den norske psykolog Anne Lise Løvlie Schibbyes teori om anerkendende relationer. Den anerkendende pædagogik rummer en særlig tilgang til at indgå i anerkendende relationer med andre. Når vi indgår i disse relationer, er der fem elementer, der skal være til stede:

1. Forståelse og indlevelse
2. At kunne genkende oplevelsen i sig selv
3. Bekræftelse
4. Åbenhed
5. Selvrefleksion og afgrænsning

For at kunne være og reagere anerkendende skal vi kunne sætte os i den andens sted – kunne se situationen fra den andens position. Vi skal kunne skifte perspektiv, kunne acceptere beboeren og leve os ind i situationen set fra den anden vinkel.

Vi skal kunne hægte os på situationen ved at finde genkendelse fra egne oplevelser og bruge genkendelsen til at bekræfte beboeren.

Gennem åbenhed i samtale og kropssprog skal vi kunne vise og rumme forskelligheder. Signalet er, at det er helt i orden at have to forskellige udgangspunkter og opfattelser.

Selvrefleksion og afgrænsning stiller krav til, at vi tager ansvar for os selv, for relationen og for, at vi bliver på egen banehalvdel.

Relationen barn-voksen er asymmetrisk, for den voksne har definitionsmagten eller magten til at definere relationens regler. Hvad er rigtigt og forkert? Hvad er legitimt? Anerkendende pædagogik handler derfor ikke om at rose i flæng, men om at skærpe opmærksomheden på at vise anerkendelse og give udtryk for sin værdsættelse ud fra definitionsmagten.

Som medarbejdere på Munkegården har vi det fulde ansvar for udvikling og vedligeholdelse af den gode relation til vores beboere.

KRAP – som pædagogisk-praktisk metode

På Munkegården er vi inspireret af KRAP, der står for kognitiv, ressourcefokuseret og anerkendende pædagogik.

KRAP er et metodisk koncept, der tager udgangspunkt i en anerkendende tilgang til mennesker og har overvejende fokus på det, der virker.

KRAP har sit udgangspunkt i de kognitive behandlingsformer og i det ressourcefokuserede menneske- og behandlingssyn. KRAP er desuden inspireret fra tilgange som mestring og AI (Appreciative Inquiry).

Metoden fokuserer på personens kognitive indsigt, dvs. på de tanker og forestillinger, personen gør sig om sig selv og sin situation. Metoden har til formål at hjælpe personen til at erkende egne tankemønstre for at sætte vedkommende i stand til at erstatte disse med alternative tankemønstre og udvikling af nye mestringsstrategier. KRAP er udviklet af PsykologCentret i Viborg.

Anerkendelse – mål og resultater

Gennem en anerkendende pædagogisk praksis arbejder vi på Munkegården målrettet med at styrke den enkelte beboers trivsel, udvikling, selvværd og robusthed.

Trivsel er et nøgleord på Munkegården for uden trivsel, sker der ingen læring. Sammenhængen mellem vores 4 pædagogiske grundsten og trivsel har vi udtrykt gennem illustrationen *Trivselstræet på Munkegården*. Stammen er den pædagogiske metode og praksis, og frugterne er beboernes trivsel og udvikling. På vores website www.behandlingstilbuddet-Munkegaarden.dk kan du downloade Trivselstræet under fanebladet INFO TIL KOMMUNER/Trivsel, udvikling og progressionsmåling.

I vores arbejde med udvikling bruger vi begrebet NUZO (nærmeste udviklingszone). At arbejde på kanten af det enkelte menneskes udviklingspotentiale kræver, at der kontinuerligt tages bestik af, hvor beboeren befinder sig i grænselandet mellem komfortzone og NUZO. I komfortzonen mestrer man en kompetence, og i udviklingszonen bygger man videre på kompetencerne. Gennem progressionsmålinger af delmål kan vi få klarhed over hvordan vi skal arbejde videre med den enkelte beboer.

Som allerede beskrevet er anerkendelse et sikkert afsæt, når der skal arbejdes med begreberne selvværd, ligeværd og ikke mindst robusthed.

Robusthed handler for os om at arbejde med og styrke beboerens vedholdenhed og livsmod, også når noget er svært. Robusthed er på den anden side også dét at kunne sige fra uden at føle nederlag. Man kan sige, at robusthed går hånd-i-hånd med sårbarhed. Gennem arbejdet med anerkendende pædagogik og selvindsigt er målet at gøre beboerne så robuste som muligt. Robusthed er for os også gå-på-mod og handlekraft i forskellige situationer.

“Det har jeg ikke prøvet før, så det kan jeg sikkert godt”

Pippi Langstrømpe

På Munkegården har vi ikke kun fokus på det enkelte individs robusthed. For os handler robusthed også om robuste fællesskaber. Vi påvirker hinanden på godt og ondt i det fællesskab, vi indgår i. Derfor er vi også bevidste om at sikre:

- **fysisk og psykisk tryghed og sikkerhed**, for på den måde er man i stand til at tænke klart, og hjernen er ikke i konstant kampberedskab.

- **åbenhed**, så vi ikke har for snævre verdensbilleder.

- **gode måder at håndtere uenighed og konflikter på**, og gennem beboerrådsmøderne lærer børnene fx en god og civiliseret måde at være uenige på.

- **en høj grad af tolerance og lighed** gennem fokus på, at vores forskelligheder ses som en styrke.

I Munkegårdens robuste fællesskab skal man ikke bruge uhensigtsmæssige strategier for at være en del af fællesskabet. Vi mobber ikke hinanden, man oplever sig værdsat af andre mennesker, og alle bidrager til og føler sig inkluderet som en vægtig del af fællesskabet.

Miljøterapi - når hverdagen er en del af behandlingen

Munkegårdens pædagogiske afsæt er miljøterapi, vi trækker dog også på andre tilgange afhængigt af det enkelte barns udviklingsprofil og behov.

Miljøterapi er en pædagogisk metode, hvor man igennem en gennemtænkt tilrettelæggelse af miljøet og hverdagen, etablerer et sæt af tilbagevendende hændelser, som danner rammen omkring pædagogens kontakt til beboeren. Hverdagen på Munkegården er gennemtænkt og tilrettelagt, så den udgør en basis for udvikling. Vi lægger tanker bag alt, hvad vi gør, og vi laver behandling i alle beboernes vågne timer.

Strukturen i hverdagen skal på en gang være fast og kontinuerlig, så det bliver en rytme, der giver ro og tryghed, og samtidigt skal den være så formelig, at den kan holde til de udspil, som barnet eller den unge kommer med.

Når vi fastholder en grundstruktur overfor et barn, vil barnet til en start ofte modsætte sig strukturen. Dette giver mulighed for, at vi kan arbejde relationelt med barnet. Når barnet forholder sig til strukturen, må det også forholde sig til det menneske, der står bag strukturen. Strukturen skal hvile i en bæredygtig relation og i tanken om, at den ydre styring på baggrund af relationen til de voksne vil integrere sig i barnet.

Vores pædagogiske arbejde med miljøterapi hviler på en psykodynamisk tænkning. Barnets udspil er med til at forme pædagogikken og miljøet, som det er en del af. Hvis vi kan se, at noget ikke virker, så gør vi noget andet. Selvom rammen er præget af genkendelse og kontinuitet, er den ikke statisk.

Miljøterapiens søjler

Miljøterapien består iflg. Psykolog John Gunderson af fem søjler:

1. Beskyttelse

Beskyttelse er, når vi sikrer beboerne og deres velbefindende. Vi mindsker belastninger i miljøet og skærmer beboerne, når de har behov for ro og forudsigelighed. Vi ønsker at beskytte beboeren for at

hindre udadrettet og destruktiv adfærd. Vores fornemmeste opgave er at skabe tryghed, som kan danne rammen for udvikling.

Når et barn flytter ind på Munkegården, vil vi altid starte op med et fokus på, at vedkommende skal falde til i grundstrukturen.

På Munkegården bliver vores beboere mødt af de samme medarbejdere hver morgen. Det giver ro, tryghed og forudsigelighed. Gennem faste og planlagte aktiviteter i et tillidsskabende miljø sikrer vi en god indkøring for den nye beboer på Munkegården.

Vi har fokus på barnets basale sundhed og at få skabt en god døgnrytme. Det er vigtigt, at barnet får tillagt sig nogle gode spisevaner, at barnet bliver motioneret og får ro i kroppen ved at bruge den. Vi ser, at det ofte er vigtigt, at et barn bliver bragt i ro, når det kommer til os. Det kan være, at der er overstimulering af for mange indtryk. Vi har fokus på, hvilke aktiviteter der giver ro, og hvilke aktiviteter der er udviklende. Vi sørger altid for, at der er balance herimellem, for at sikre barnets udvikling og trivsel. Vi bruger meget dét at være i naturen til at nedregulere, ligesom vi sørger for, at barnet kan få pauser i løbet af dagen for at kunne klare aktiviteter i fællesskabet eller i samspil med en pædagog.

2. Støtte

Støtte består i at skabe rammer, hvor beboernes identitet, selvværd og velvære kan udvikles og udfoldes. Grundtanken i støtte er at få beboeren til at føle velvære og sikkerhed. Når barnet er faldet til ro og er blevet tryk ved at være på Munkegården, ser vi, at det er blevet i stand til at deltage i pædagogiske udviklende aktiviteter. Her har vi fokus på, at barnet i miljøet og hverdagen oplever, at verden er et godt sted at være. Der tilrettelægges gode aktiviteter, hvor barnet føler sig glad, og det får øget sin selvfølelse.

Mange af vores beboere har svært ved at være i den direkte tætte kontakt. Når vi skal have det rart og hyggeligt med hinanden, er det godt at have et fælles tredje. Det kan for eksempel være praktisk arbejde, hvor vi river blade sammen og kører dem væk med en havetraktor. Det pædagogiske udbytte socialt er samarbejde og hensyntagen til hinanden. På det personlige plan er målet at lære at fastholde sig i en aktivitet og dermed styrkelse af selvfølelsen: *Jeg er sådan én, der hjælper til. Jeg er en del af et fællesskab. Jeg er god til noget.*

Kunsten er at tilpasse aktiviteterne i løbet af dagen med det enkeltes barn udvikling for øje. Nogen kan måske være i en aktivitet længere end andre. Nogen skal have mere støtte og andre gange, kan der være dage, hvor dagsformen betyder, at barnet ikke er åben for pædagogisk udviklingsarbejde.

Vi prioriterer, at vores beboere skal have et godt liv på trods af, at de er anbragte. Som alle andre børn og unge, skal de have oplevelser, sjove og hyggelige stunder, som de kan tænke tilbage på som beboer på Munkegården. De har deres egne værelser, går i kvalitetstøj og har den bedste elektronik. De får sund og god mad lavet af vores dygtige køkkenmedarbejdere. De sammen med voksne, der vil dem, og som har hjertet på rette sted.

3. Struktur

Denne søjle lægger vægt på strukturen og at skabe et miljø, som er forudsigeligt. Beboerne skal mærke, at de kan stole på os, og at de kan knytte sig til Munkegården. Vores arbejde med søjle 3 ses gennem vores kontinuerlige og velovervejede planlægning af hverdagen. Vi har en dagsplan, en ugestruktur og en årsrytme. Vores hverdag på munkegården følger altså altid den samme rytme. Vores mantra er, at alting skal være, som det plejer at være. Hverdagen er tilrettelagt med hensyn til barnets individuelle, særlige

behov i forhold til kontakt og stimulering. Hvis et barn har brug for mange pauser i løbet af dagen, så passer vi det ind i dagens program. Vi har fokus på, at der er en kontinuitet i vagtplanen, og at beboerne ved, hvem der møder ind og hvornår. Vi spiser på faste tidspunkter i opdelt grupper.

4. Engagement

Engagement lægger vægt på fællesskab, aktivitet og fælles handlinger. Rammerne omkring beboerne skal lægge op til, at beboerne kan indgå aktivt i og knytte sig til det sociale miljø. Det er et mål, at beboerne skal forbedre deres sociale kompetencer, og at de på sigt påtager sig mere ansvar for egne handlinger.

Vores beboere er opdelt, så de er alderssvarende i deres udvikling. Beboerne skal indgå i sammenspil med hinanden i planlagte fritidsaktiviteter. Mange af vores beboere har svært ved at indgå i sociale fællesskaber. Vi sørger for at tilpasse vores hverdag, så det giver mulighed for, at det enkelte barn kan udvikle sine sociale kompetencer.

En af vores sociale aktiviteter er Teamtid, hvor beboerne i mindre grupper samarbejder om at tilberede aftenens måltid. Her skabes et rum, hvor beboerne indgår på lige fod omkring et fælles fokus. Teamtid er noget særligt for beboerne, som de ser frem til.

På Munkegården holder vi hver uge Beboermøde, hvor beboerne får mulighed for at ytre deres meninger og blive hørt. Ligeledes bliver de inddraget i nye tiltag, kommende aktiviteter mv. Her øves beboerne i at indgå et fællesskab samtidigt med, at de oplever, at de er medskabere af selvsamme fællesskab.

På Munkegården har vi en afdeling for unge, der kaldes Fløjen. Her indgår de unge i et fællesskab omkring rengøring, madlavning og daglige huslige pligter.

5. Anerkendelse

Der arbejdes med anerkendelse gennem bevidste, planlagte handlinger og ytringer i miljøet, der bekræfter beboerens individualitet og egenart.

Det giver mulighed for, at beboeren kan udtrykke sin sindstilstand. Gennem planlagte handlinger tilrettelægges processer, der giver mulighed for, at beboeren bedre forstår og erkender sin egen situation og grundlæggende livsvilkår. Der gives plads til accept af afvigelser, tab og ensomhedsfølelse. Anerkendelse kaldes på engelsk "validation" og andre ord for denne søjle kunne være bekræftelse, validering eller "gyldiggørelse".

Den 5. søjle hører med i et eksemplarisk miljøterapeutisk tilbud, men det er ikke alle beboere, som kan deltage i eller få udbytte af disse processer. Det forudsætter, at beboeren har gennemgået en udvikling, der giver vedkommende et vist funktionsniveau, ligesom beboeren må have en vis grad af selvindsigt.

Vores arbejde med den 5. søjle er især i fokus på vores STU-uddannelse og i vores arbejde med de unge, der er tilknyttet vores ungeafdeling under §107. Her arbejder vi med, at de unge skal opnå en større indsigt i deres egne vilkår og formåen. Fokus er på udviklende aktiviteter, der skaber mulighed for, at beboerne på sigt kan få større selvindsigt og kendskab til egne udfordringer.

Neuroaffektiv udviklingspsykologi

Neuroaffektiv udviklingspsykologi er en individuel tilgang til det enkelte barn, der tager højde for barnets hjernemæssige udvikling. Alle beboere på Munkegården behandles med andre ord under hensyntagen til deres hjernemæssige formåen.

Børn, der af den ene eller den anden grund er blevet forstyrret i deres udvikling som helt små, kan have gavn af at udvikle sig i et miljø, hvor der tages hensyn til deres evne til at etablere og være i kontakt med andre mennesker. Munkegården bestræber sig derfor på at være stedet, hvor børn i trygge og velkendte rammer, kan udvikle sig i samspil med tydelige og kærlige voksne, der til enhver tid er i stand til at tænke og føle klart i en given situation.

Hverdagen på Munkegården er præget af en fast rytme. Når børnene står op om morgenen, mødes de altid af de samme rutiner og de samme voksne. Fra dagens begyndelse af kan alle børn orientere sig på en tavle for at se, hvem de skal være sammen med i løbet af dagen, samt hvad de skal lave af aktiviteter. Alle ugens dage er planlagt med mange gentagelser, måltiderne, sengetider og tider for badet er fastlagte på forhånd og holdes i hævd, og ingen beboer er nogensinde i tvivl om, hvad de skal. Den ydre, faste struktur i hverdagen bliver med tiden omsat til en indre struktur hos det enkelte barn, hvorved der skabes nye gode vaner hos den enkelte, deres selvstændighed styrkes, og deres funktioner og evner til socialt samvær forbedres.

Alt er gennemtænkt under hensyntagen til det enkelte barn, således også eksempelvis spisesituationen. Hvert barn spiser på en fast plads, i en fast gruppe, og maden anrettes lækker og indbydende, altid i overensstemmelse med anbefalingerne i kostrådene, kombineret med det enkelte barns smag.

Måltidet, som det er beskrevet ovenfor, kan ses som et eksempel på neuroaffektiv udviklingspsykologi omsat til praksis. For mange af vores børn betyder deres hjernemæssige udfordringer, at de ikke evner at opføre sig meningsfyldt og i overensstemmelse med de sociale normer og rammer, heller ikke under måltidet. På den måde, som måltidet er tilrettelagt, bliver der lejlighed til netop at træne normal og acceptabel adfærd. Vi taler ikke i telefon ved bordet, vi træner dét at spise med bestik, og vi taler om, hvordan man generelt opfører sig, ikke bare ved bordet på Munkegården, men også i andre situationer som for eksempel på en restaurant eller til en familiefest.

Med neuroaffektiv udviklingspsykologi som en del af det teoretiske fundament har Munkegården et stærkt fokus på at opfylde det enkelte barns behov for støtte til at udvikle sig følelsesmæssigt, personligt og socialt.

Friluftslivets teori og metode på Munkegården

I 2015 indførte man i Danmark den første Friluftspolitik med begrundelsen: *"Friluftslivet styrker vores sundhed og livskvalitet, skaber mere fællesskab, gør os klogere på naturen og kan fungere som social løftestang"*. I samme år udgav Friluftsrådet rapporten *"Friluftsliv som pædagogisk metode"*, der havde fokus rettet på socialt udsatte børn og unge. Her blev der igennem forskellige friluft aktiviteter påvist en positiv indvirkning på målgruppens evne til relationsdannelse, øget selvtillid og friluftslivets evne til at virke stressreducerende.

Friluft aktiviteter giver nogle unikke muligheder for at være sammen om et fælles tredje, og derigennem arbejde med *relationsdannelse*, imellem barn/ung og voksen samt barn/ung imellem. Der opstår mange situationer, hvor samarbejde er en nødvendighed, eller ens handling vil være til glæde for flere end en selv.

Friluftslivet giver rum for samtaler, som ellers kan være svære at føre. Om det er en gruppesamtale rundt om bålet, hvor alle byder ind, eller en dybere samtale, hvor man kan snakke om større problemstillinger på en gåtur alene med en tryk voksen, så giver friluftslivet ganske særlige rammer for samtaler.

På Munkegården har vi øje for at *stressreducere* hverdagen igennem brugen af naturen. Vores særligt sårbare målgruppe er ekstra overfølsom for stimuli. I uderummet er der i højere grad plads til at imødekomme de stimuli, som modtages, da de er blidere og mere forudsigelige. I naturen er det muligt at opleve kontraster til hverdagen. Enkelthed som kontrast til mange materielle ting, oplevelser af ro og stilhed i modsætning til en hverdag med pligter og krav. Hver dag starter alle børn og unge med en gåtur efter morgenmaden. I skoledagene er der altid mindst en motionstur, foruden den undervisning, der bliver planlagt udendørs. I Munkegårdens struktur ligger der hver eftermiddag fritidstilbud, hvor udeliv altid indgår som en del af dagens aktiviteter.

Selvtillid er et af nøgleordene, som friluftslivets pædagogik favner. Friluftslivet rummer utallige muligheder i forhold til at tilegne sig kompetencer, erfaringer og succesoplevelser i forskellige situationer. Det kan være, mens man går sin daglige strandtur og finder et fossil, eller man suser rundt i terrænet på en mountainbike, eller måske holder man gang i et bål, så gruppen kan få varm kakao til eftermiddagsmaden. Alle disse situationer giver troen på sig selv og kræver en handling.

Handlekompetence er noget, der er med til at gøre vores børn og unge mere robuste. Friluftslivet stiller her en arena til rådighed, hvor det er muligt at arbejde målrettet med de unges handlekompetencer. Der skal tre faktorer til for at sætte mennesket i stand til at handle: erfaring, indsigt og erkendelse.¹ Erfaringsdannelse sker igennem at opleve og mærke på sin egen krop. Indsigt vil komme ved, at man selv oplever, hvordan man agerer i situationen for til sidst at få en erkendelse af ens egne styrker og svagheder. Det er ud fra disse tre faktorer, man som menneske udvikler sin handlekompetence.

På Munkegården har vi nogle unikke muligheder for at bruge friluftslivet som pædagogisk metode. Hele Avernakø danner *rammerne* for vores friluft aktiviteter. Vi har placeret en skurvogn som udeskole- og friluftssatellit. Her er området faciliteret med bålplads rebbaner/motorikbaner, huler og indianerlejr med skydebane til bue og pil. På nabøen Korshavn har vi mulighed for at cykle mountainbike i terrænet eller tage en vandretur med tilhørende overnatning i shelter. Kystlinjen rundt om hele Avernakø er på 19 km, hvor vi har noget af Fyns bedste farvand for lystfiskeri og rig mulighed for en rekreativ strandtur. Med Munkegårdens beliggenhed direkte til vandet har vi i sommerhalvåret også mulighed for badeaktivitet fra egen badebro. Herfra er det også muligt at arbejde med kajakaktivitet sammen med vores certificerede kajakinstruktør.

Foruden et aktivt friluftsliv på Avernakø tager vi også afsted på vandreture i de norske fjelde, kanoture i Danmark og overnatningsture i den danske natur.

På Munkegården ligger der en naturlig *progression* i de daglige tilrettelagte friluft aktiviteter. Hvor man i den mindste børnegruppe bliver hjulpet af de ældre børn, der deler ud af deres erfaringer, og vores STU-elever tilrettelægger, udvikler, plejer og vedligeholder friluftsområderne. Her igennem opnår de medbestemmelse og et ejerskab til faciliteterne, hvilket giver en stolthed og tilfredsstillelse.

Resultaterne af vores friluftsliv og vores rekreative måde at bruge naturen på kommer i takt med, at vi ser trivsel og livsglæde hos beboerne på Munkegården. Desuden får de en øget robusthed og styrket handlekompetence i forhold til at modstå fremtidige udfordringer i voksenlivet.

Citat fra et barn, i den yngste børnegruppe, efter et minuts stilhed på en udsigtsbænk.

"Jeg bliver helt varm indeni, når solen skinner sådan på mig"
Barn på Munkegården

Litteratur & link:

Andkjær, Bendtsen og Ejbye-Ernst: *Friluftsliv*, 2009

Bae, Berit: *Voksnes definitionsmagt og børns selvoplevelse*, Social Kritik nr. 47

Hagmund-Hansen og Jørgensen: *Børn i gode hænder - neuroaffektiv udviklingspsykologi i praksis*
Hans Reitzels Forlag, 2013

Holmgård, Anders: Psykolog og supervisor på Munkegården

Honneth, Axel: *Kampen om anerkendelse - sociale konflikters moralske grammatik*
Hans Reitzels Forlag (2006)

Jørgensen, Per Schultz: *Robuste børn – giv dit barn ansvar, livsmod og tiltro til sig selv*
Kristeligt Dagblads Forlag, 2017

Løvlie Schibbye, Anne-Lise: *Relationer*, Akademisk Forlag (2010)

Soulié, Tine: *Friluftsliv og specialpædagogik* (2009)

www.blivklog.dk/Teori/Sociale-relationer/Anerkendelse.aspx

www.krap.com

www.robusthed.dk

<http://svana.dk/natur/friluftsliv/friluftspolitik/>

http://www.friluftstraadet.dk/media/1486782/friluftsliv_som_paedagogisk_metode_2015.pdf